

Smjernice za praćenje rodnih dezinformacija

LIBELA.ORG

GENDER

FACTS

Izdavač:

CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje

Autori:

Josip Šipić i Iva Zelić (CESI/Libela.org)

Grafičko oblikovanje:

Slobodna domena Zadruga za otvoreni kod i dizajn

Napomena:

Ovaj izvještaj nastao je u sklopu projekta „GenderFacts: uspostava novog provjeravatelja točnosti informacija u području ravnopravnosti spolova s ciljem suzbijanja rodni dezinformacija te spolne i rodne diskriminacije“. Projekt GenderFacts se financira kroz bespovratna sredstva iz sredstava Mehanizma za oporavak i otpornost. Dodijeljena od strane Agencije za elektroničke medije. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije. Europska unija i Europska komisija ni Agencija za elektroničke medije ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

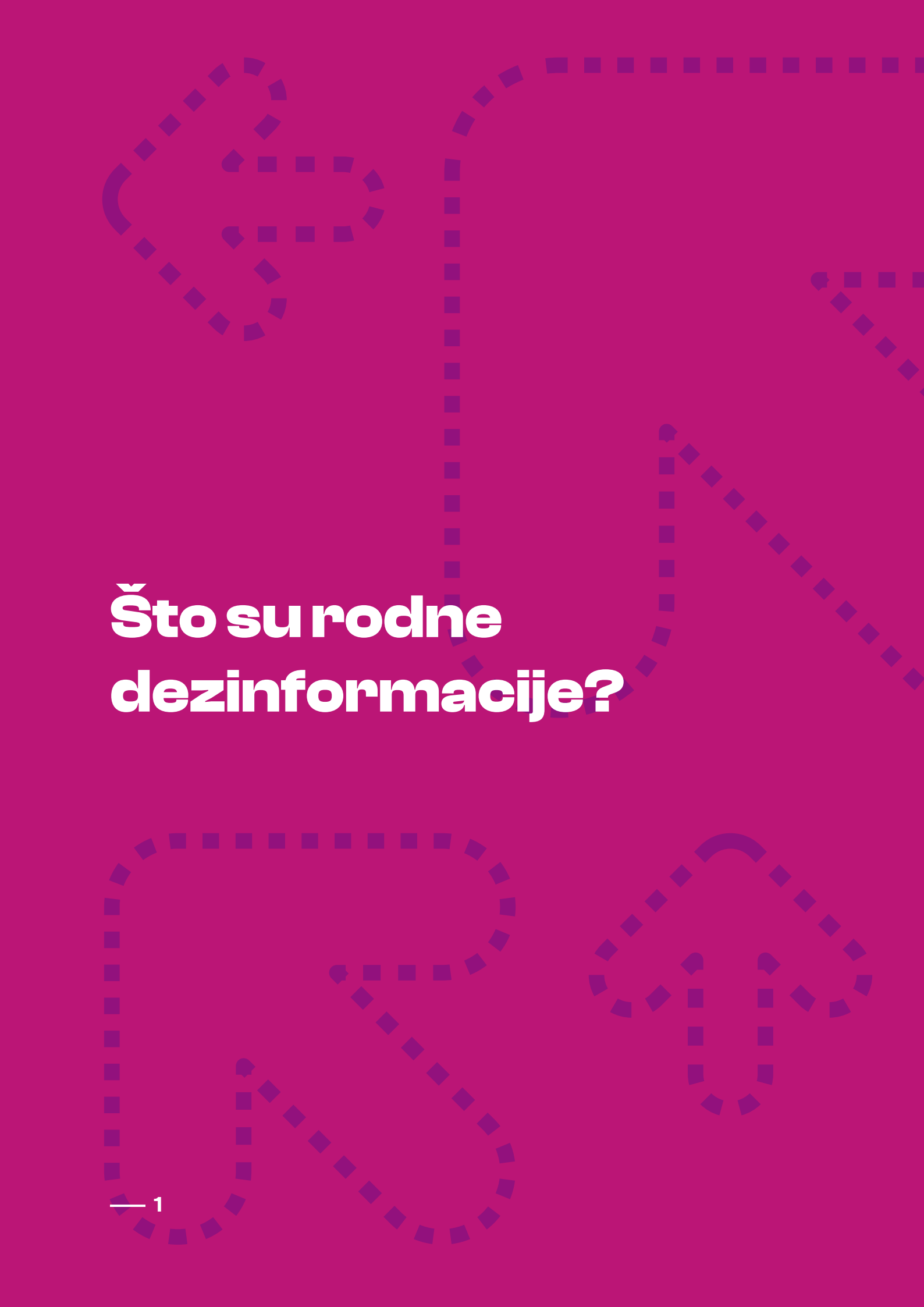

AGENCIJA ZA
ELEKTRONIČKE
MEDIJE

Zagreb, 2025.

Sadržaj

Što su rodne dezinformacije?	1
Tko kreira i širi rodne dezinformacije?	4
Koji su ciljevi rodni dezinformacija?	7
Taktike koje se koriste pri širenju rodni dezinformacija	9
Koje su posljedice rodni dezinformacija?	11
Rodne dezinformacije u hrvatskom kontekstu	13
Preporuke	17

Što su rodne dezinformacije?

U posljednje je vrijeme značajan trud uložen u proučavanje dezinformacija i njihova štetnog utjecaja na različita područja života, pri čemu su dominirale teme vezane uz pandemiju bolesti COVID-19 i rata u Ukrajini. Međutim, rodna dimenzija dezinformacija i njihova prijetnja ostvarivanju ravnopravnosti spolova kao jednog od temeljnih načela Europske unije i dalje ostaje relativno neprepoznata. Rijetke se analize usredotočuju na rodni aspekt dezinformacija, zbog čega izostaju sveobuhvatne strategije i inicijative usmjerene na njihovo suzbijanje. Postojeća literatura suglasna je oko činjenice da se patrijarhalni obrazac utišavanja žena i nasilja nad ženama u fizičkom svijetu, odnosno offline prostorima, sve više prenosi i u online sferu te kao jednu od strategija u tom smislu ističe fenomen „rodnih dezinformacija“.

Rodne dezinformacije predstavljaju oblik informacijskog poremećaja. U kontekstu fenomena informacijskog poremećaja, [dezinformacijama](#) se smatraju informacije koje su „netočne i namjerno stvorene kako bi obmanule javnost, naštetile nekoj osobi, organizaciji, društvenoj skupini, državi ili cilju te ostvarile neki interes (npr. ekonomski ili politički)“. Uz dezinformacije, informacijski poremećaj čine „misinformacije“ (pogrešne informacije) te „malinformacije“ (zlomamjerne informacije). Neki od ovih termina ponekad se koriste i kao istoznačnice jer je među njima dosta sličnosti, ali među njima postoje i značajne razlike, pogotovo u namjeri i obliku u kojem se pojavljuju. Naime, „[misinformacije](#) su također štetni sadržaji jer sadrže netočne ili zavaravajuće informacije, ali ljudi koji ih dijele ne prepoznaju ih kao takve i nemaju namjeru svjesno prouzročiti štetu“, dok su [malinformacije](#) „informacije koje se temelje na stvarnosti, ali se koriste se za nanošenje štete“.

Što se tiče rodnih dezinformacija, treba istaknuti da ne postoji suglasje oko jedne definicije. Umjesto toga postoji nekoliko definicija. Tako [Internet Governance Forum](#) pojmom „rodna dezinformacija“ označava „bilo koju lažnu ili manipulativnu informaciju kojoj je namjera prouzročiti štetu ženama ili osobama drugih/drugačijih rodnih identiteta ili seksualnih orijentacija“. Rodne dezinformacije [objašnjavanju se](#) i kroz koncept „kišobran“ koji „označava određene informacijske aktivnosti (poput kreiranja, dijeljenja, diseminacija sadržaja) koje a) napadaju ili umanjuju vrijednost osoba na temelju njihova roda i/ili b) zaoštravaju, potiču, provociraju određene rodne narative za promociju političkih, društvenih ili ekonomskih ciljeva“. Konačno, druge radne definicije užeg su karaktera, poput one koju daje Lucina Di Meco, jedna od istraživačica čiji se rad u ovom području može smatrati pionirskim. Ona [navodi](#) da su rodne dezinformacije „širenje obmanjujućih ili netočnih informacija i slika protiv političkih liderica, novinarki i javnih osoba ženskog roda.“ Di Meco usmjerava i na njihovu povezanost s mizoginim narativima i rodnim stereotipima. Tvrdi da je cilj takvih napada „predstaviti političarke i državne dužnosnice kao inherentno nepouz dane, neinteligentne, neprihvatljive ili nekontrolirane – previše emocionalne da bi obnašale dužnost ili sudjelovale u demokratskoj politici“. Njihova krajnja posljedica nalazi se u utišavanju ženskih glasova u javnom prostoru te odustajanju žena od političkog i javnog djelovanja.

Bez obzira na različite definicije, zajedničke karakteristike rodni dezinformacija su te da su fokusirane na žene, osobe čiji rodni identitet odstupa od tradicionalnih normi te na marginalizirane grupe kao što je LGBTIQ zajednica. Također, različite definicije „rodni dezinformacija“ pod pojmom dezinformacije ne podrazumijevaju samo eksplicitne laži, već i druge oblike informacijskog poremećaja te prepoznaju da su rodne dezinformacije utemeljene u postojećim rodnim stereotipima (1,2,3).

Rodne dezinformacije može se promatrati i kroz prizmu rodno uvjetovanog nasilja. Najčešće ih se smatra oblikom rodno uvjetovanog *online* nasilja, a neke dezinformacijske kampanje također uključuju pozivanje na sam čin nasilja (1,2). Tako rodne dezinformacije pridonose rodno uvjetovanom online nasilju koje može rezultirati i nasiljem izvan interneta.

Tko kreira i širi rodne dezinformacije?

U kreiranje i širenje rodne dezinformacije uključeni su različiti akteri. Postojeća literatura ističe da je najčešće riječ o državnim strukturama i s njima povezanim akterima, autoritarnim režimima, različitim političkim subjektima te medijima i društvenim mrežama.

Rodne dezinformacije, kako pokazuju neka istraživanja, **moгу biti planirane, koordinirane i financirane od strane državnih struktura ili agenata** (1,2,3). U tim slučajevima akteri koji su povezani s državom ili djeluju u skladu s njezinim interesima, koriste rodne dezinformacije kao sredstvo za ostvarivanje političkih ciljeva. Autoritarni i autokratski režimi također koriste rodne dezinformacije kao sredstvo za potkopavanje oporbe, konsolidaciju vlasti i ušutkavanje žena na vodećim pozicijama koje otvoreno iznose svoja stajališta (1,2). U tom smislu se može reći da rodne dezinformacije često imaju institucionalnu i/ili stratešku komponentu pri čemu se rod koristi kao alat političke manipulacije.

Pored državnih struktura, važnu ulogu u korištenju i širenju rodne dezinformacije igraju i akteri koji nisu povezani s držanim strukturama. Prema [izvještaju UN-a](#), takvi akteri, **motivirani ekstremističkim ideologijama, vjerskim uvjerenjima ili političkim, društvenim ili ekonomskim ciljevima**, imaju značajnu ulogu u organiziranju koordiniranih internetskih kampanja rodne dezinformacije. U nekim državama se i udružuju s državnim strukturama te vode koordinirane rodne dezinformacijske kampanje u svojim zemljama i izvan njih. Nadalje, **političke stranke, ideološke mreže, pokreti i organizacije** koriste rodne teme kako bi osnažile svoju poziciju. Tako se rodne dezinformacije koriste kao oruđe za mobilizaciju i polarizaciju građana/ki te za diskreditaciju političkih protivnika/ca. Pritom su žene u politici posebno izložene dezinformacijskim kampanjama koje imaju za cilj diskreditaciju njihovog rada (1,2,3). Autoritarni vođe, iliberalni akteri, populisti kao i politički akteri (konzervativne, radikalne) desnice u različitim zemljama svijeta dokazano su se koristili rodnom dezinformacijom kako bi, uz političarke koje im se suprotstavljaju, diskreditirali feminizam i vrijednosti rodne ravnopravnosti (1,2,3). U taj okvir potpadaju i dezinformacije koje navedeni akteri usmjeravaju prema LGBTIQ osobama i njihovim pravima (1,2). Treba imati na umu da se ovakvo korištenje rodne dezinformacije od strane različitih političkih i društvenih aktera posebno potencira tijekom izbornih kampanja te u kontekstu javnih događaja i rasprava o određenim zakonima ili pitanjima koja se tiču rodne ravnopravnosti.

Tradicionalni mediji kao i online portali također predstavljaju važan kanal širenja rodne dezinformacije. Naime, rodne dezinformacije su utemeljene u postojećim rodnim stereotipima koje, između ostalog, konstruiraju i perpetuiraju sami mediji. Na taj način mediji, namjerno ili nenamjerno, hrane rodne dezinformacijske narative. Nadalje, mediji mogu prenositi ili amplificirati rodne dezinformacije kroz, primjerice, emisije debasnog karaktera ili izvještaje s političkih skupova gdje služe kao platforma govornicima/ama koji šire lažne ili obmanjujuće informacije bez medijske provjere (1,2). Također, političke vođe ili visoko pozicionirani političari mogu koristiti medije nad kojima imaju kontrolu ili utjecaj za širenje rodne dezinformacije, dok isto mogu činiti i političke stranke ili društvene i religijske organizacije kroz medijske platforme kojima su izdavači (1,2).

Društvene mreže i platforme predstavljaju ključni kanal koji omogućuje da dezinformacije dosegnu nove razine razmjera, brzine i dosega, a značajan je broj studija pokazao kako su se rodne dezinformacije u velikoj mjeri plasirale upravo na tim kanalima, gdje su angažirani korisnici, botovi i koordinirane mreže (1,2,3,4). U tom smislu se društvene mreže smatra „[privilegiranim prostorom](#)“ rodnih dezinformacija, čemu doprinosi i činjenica da se kompanije koje imaju vlasništvo nad društvenim mrežama i platformama smatra odgovornima za online zlostavljanje jer ne čine dovoljno da bi zaštitile korisnike/ce. Global Engagement Center SAD-a [ističe](#) kako počinitelji najčešće šire rodne dezinformacije kroz koordinirane aktivnosti na društvenim mrežama koje su ili spontane ili unaprijed posredovane na više platformi. U kontekstu društvenih mreža i platformi treba spomenuti i deepfake tehnologiju te sadržaje kreirane od strane umjetne inteligencije koja sve više uzima maha u kreiranju i diseminaciji rodnih dezinformacija (1,2,3). Međutim, iako se društvene mreže identificira kao najznačajnije izvore i amplifikatore rodnih dezinformacija, različite studije pokazuju kako se rodne dezinformacije šire, možda čak i u jednakom omjeru, putem društvenih mreža i tradicionalnih online medija (1,2). To upućuje, između ostalog i na činjenicu da rodno dezinformacijski sadržaji prelaze s društvenih mreža i platformi na druge, tradicionalnije servise, uključujući i tradicionalne medije na kojima takvi sadržaji dobivaju legitimaciju.

Koji su ciljevi rodnih dezinformacija?

Rodne dezinformacije karakterizira to što su često koordinirane. Ovisno o tome tko ih koristi kao svojevrstu strategiju, one imaju relativno različite ciljeve, no može se reći da su ovo glavni ciljevi svim akterima uključenim u stvaranje i širenje rodni dezinformacija:

- delegitimacija i diskreditacija žena (političarki, novinarki, aktivistkinja)
- delegitimacija i diskreditacija LGBTIQ osoba i njihovih prava
- utišavanje glasova i isključivanje žena i rodni manjina iz javne sfere i pozicija moći te ugrožavanje individualne dobrobiti osoba koje se napada
- poticanje polarizacije i društvenih podjela te širenje straha
- obeshrabrivanje ostvarivanja slobode izražavanja i manipulacija informacijskim ekosistemom
- podrivanje demokratskih principa, institucija, ljudskih prava i rodne ravnopravnosti
- te posljedično ugrožavanje same demokracije ([1](#),[2](#),[3](#),[4](#),[5](#),[6](#),[7](#),[8](#),[9](#)).

Kao što je već implicirano kod navođenja aktera rodno dezinformacijskih kampanja, pored političkih ciljeva i ciljeva stranih aktera, kampanje rodni dezinformacijama mogu imati za cilj i ekonomski profit te služiti određenoj ideologiji ili nekom financijskom interesu.

Taktike koje se koriste pri širenju rodnih dezinformacija

Kada su rodne dezinformacije usmjerene prema konkretnim osobama na osnovu njihovog roda s ciljem da ih se delegitimira, preplaši ili ušutka, najčešće se koriste [sljedeće taktike](#):

- „objavljivanje ili dijeljenje lažnih informacija, slika i videa seksualnog sadržaja koji narušavaju koncept socijalno prihvatljivog ponašanja za ženu ili muškarca,
- objavljivanje ili dijeljenje manipuliranih slika, videa, memeova kojima se diskreditira ili ismijava osoba,
- korištenje umjetne inteligencije za dodatno pojačavanje napada.”

S druge strane, kada su usmjerene prema različitim društvenim skupinama korištenjem narativa o rodnim ulogama, rodnoj ravnopravnosti i seksualnoj orijentaciji koji se često kombiniraju s narativima o religiji, rasi ili migracijama kako bi se polučio željeni učinak, rodno dezinformacijske kampanje najčešće primjenjuju [sljedeće taktike](#):

- manipuliranje tradicionalnim stereotipima o ženama i muškarcima, pri čemu se često promoviraju stereotipi o tome da su žene žrtve koje trebaju pomoć muškarca ili se žene koje se odmiču od tradicionalnih rodni normi prikazuju kao neprijateljice ili agresivne negativke,
- kreiranje mitova i laži o rodnoj ravnopravnosti, primjerice kroz anti-rodni diskurs u kojem se rodna ravnopravnost prikazuje kao ideologija usmjerena protiv obitelji i života a u korist LGBTIQ osoba,
- fabriciranje informacija i statističkih podataka o prijepornim pitanjima koja se tiču roda, primjerice o broju seksualnih napada koje su počinili imigranti,
- stvaranje lažnih poveznica između određenih problema i manipuliranje točnim statističkim podacima kroz izostavljanje kontekstualnih činjenica, primjerice povezivanjem pobačaja, depresije i raka,
- korištenje digitalnih botova i algoritama za poticanje obiju strana u polariziranim raspravama o prijepornim pitanjima vezanim uz rodnu ravnopravnost ili seksualne i rodne manjine.

Koje su posljedice rodnih dezinformacija?

Učinci rodno-dezinformacijskih kampanja su višestruki, kako na individualnoj, tako i na društvenoj razini. U daljnjem dijelu teksta izdvojit će se neke od njih.

Rodne dezinformacije usmjerene na žene (posebice političarke, aktivistkinje ili novinarke) imaju za cilj njihovo ušutkavanje i povlačenje iz javne sfere i pozicija moći te ih obeshrabriti za daljnje sudjelovanje u javnom životu. Ovaj oblik dezinformacija ima **učinak ušutkivanja**: žene se povlače iz javne rasprave, podvrgavaju se autocenzuri (npr. brišu objave, gase profile na društvenim mrežama) ili se, u ekstremnim slučajevima, skrivaju zbog prijetnji i nasilja. Na ovaj se način glasovi žena dodatno marginaliziraju, što ima negativan učinak na sam demokratski proces ([1,2](#)). Isto vrijedi i za dezinformacije usmjerene prema LGBTIQ osobama.

Rodne dezinformacije **održavaju rodne stereotipe i predrasude**, čime se sadašnjim i budućim generacijama otežava uklanjanje ovih seksističkih obrazaca te ograničava društveni napredak prema rodnoj ravnopravnosti. Dezinformacije o sposobnostima, ulogama i iskustvima žena mogu oblikovati javnu percepciju i političke odluke, otežavajući propitivanje tradicionalnih rodni normi i postizanje rodne pravednosti ([1,2](#)).

Rodne dezinformacije predstavljaju **prijetnju rodnoj ravnopravnosti** jer potkopavaju napore za njeno ostvarenje diskreditiranjem zagovornika/ca ljudskih prava žena i seksualnih i rodni manjina, ometanjem društvenih napora za ostvarivanjem tih prava te učvršćivanjem diskriminatornih stavova i praksi. Dezinformacijske kampanje usmjerene protiv ostvarivanja ovih prava mogu potkopati javnu podršku tim pravima kao i napredak prema rodnoj ravnopravnosti.

Rodne dezinformacije pridonose rodno uvjetovanom online nasilju i/ili uznemiravanju koje često dovodi do nasilja izvan interneta. U svom najekstremnijem obliku, rodne dezinformacije mogu dovesti do nasilja prema osobama na koje su usmjerene. Postoji niz primjera slučajeva online i offline nasilja koje su doživjele političarke, ali i novinarke koje se bave političkim temama. U njima se povezuju aspekti informacijskog poremećaja koji imaju karakteristike online nasilja te nasilje nad ženama koje se dogodilo u fizičkom (offline) svijetu. Također, zabilježeni su i primjeri dezinformacijskih napada na LGBTIQ osobe koji su kasnije doveli do fizičkog napada na LGBTIQ osobe i aktiviste/kinje ([1,2,3,4](#)). Konačno, rodne dezinformacije mogu dovesti i do različitih pogubnih učinaka na mentalno ili fizičko zdravlje ne samo osoba prema kojima su usmjerene, već i osoba koje ih konzumiraju, kao i osoba koje ih prate i dekonstruiraju poput istraživača/ica ili provjeravatelja točnosti informacija ([1,2,3,4,5](#)).

Rodne dezinformacije u hrvatskom kontekstu

Projektom *GenderFacts: uspostava novog provjeravatelja točnosti informacija u području ravnopravnosti spolova s ciljem suzbijanja rodni dezinformacija te spolne i rodne diskriminacije* kojeg je u razdoblju rujan 2023. – listopad 2025. provodila udruga CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Rijeci, uspostavljen je novi provjeravatelj točnosti informacija u području rodne ravnopravnosti – portal Libela.org kroz sekciju GenderFacts. S obzirom na to da su se u razdoblju provođenja projekta u Hrvatskoj odvijale četiri izborne kampanje (u sklopu parlamentarnih izbora, europarlamentarnih izbora, predsjedničkih izbora i lokalnih izbora), posebno su se pratile i analizirale rodne dezinformacije i ostali oblici informacijskog poremećaja u rodnome ključu koje/i su se pojavili/e tijekom navedenih kampanja. Dominantno su se pratile objave s deset online portala (Jutarnji.hr, Večernji.hr, 24sata.hr, Index.hr, Dnevnik.hr, RTL.hr, HRT.hr, Dnevno.hr, Tportal.hr, Net.hr). Osim toga, pratile su se i objave relevantnih nacionalnih provjeravatelja točnosti informacija (npr., Faktograf, Lupa) kojima su se razotkrivale dezinformacije te različite manipulativne izjave i objave uočene tijekom izbornih kampanja. Konačno, ukoliko bi se uočili neki aspekti informacijskog poremećaja iz rodne perspektive objavljeni na nekim drugim portalima, i njih se odlučilo uvrstiti u analizu.

Analizom je uočeno sustavno i raznovrsno korištenje rodni dezinformacija ili drugih aspekata rodno uvjetovanog informacijskog poremećaja koji su najčešće služili izgradnji četiriju ključnih narativnih okvira:

1. Narativu o nekompetentnosti političarki za obavljanje visokih političkih funkcija;
2. Narativu o „rodnoj ideologiji“ kao društvenoj ugrozi;
3. Narativu o migrantima kao ugrozi za žene i djecu;
4. Narativu diskreditacije politika rodne ravnopravnosti.

Dezinformacije usmjerene na žene u politici pokazale su visoku razinu koordiniranosti i intenziteta. Korištene strategije diskreditacije uključivale su patronizaciju te trivijalizaciju profesionalnih postignuća kroz vezivanje kandidatkinja uz jake muške figure, kampanje koje su propitkivale obrazovanje i profesionalni integritet kandidatkinja, plasiranje lažnih informacija o imovini i financiranju kampanja uz insinuacije o emocionalnoj nestabilnosti te pokušaje seksualizacije kroz senzacionalističke napise ili seksualizirajuće video materijale. Navedene strategije temeljile su se na stereotipima o ženama u politici, ali i o tome kakve bi žene trebale biti i kako se ponašati. Ti su se stereotipi ciljano koristili kao oruđe u diskreditaciji konkretnih političarki. Ovakav tip dezinformacija najčešće je nastajao na društvenim mrežama, no znali su ih samoinicijativno plasirati i politički oponenti, dok su ih sami mediji najčešće prenosili ili potencirali kroz stereotipno izvještavanje o ženama u politici (1,2,3).

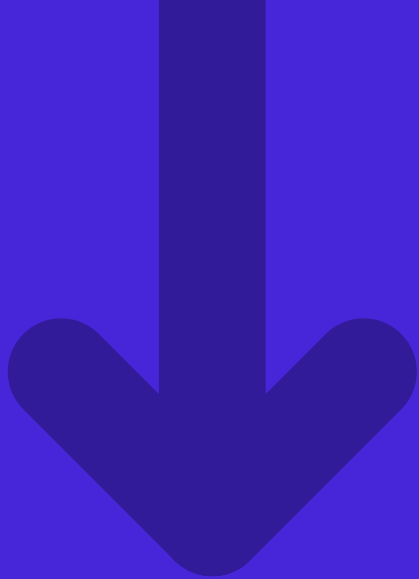
Dezinformacije usmjerene protiv LGBTIQ osoba i njihovih prava te rodne ravnopravnosti koristile su se zajedničkim narativnim okvirom u kojem se „rodna ideologija“ predstavljala kao društvena prijetnja prvenstveno djeci i obitelji, a potom i naciji i gospodarstvu. Ovim su se okvirom intenzivno koristili politički akteri koji/e pripadaju (populističkoj) radikalnoj desnici, no zabilježen je i u medijskim praksama. Ugroza djece se dokazivala dezinformacijama i manipulacijama o prirodi i rasprostranjenosti postupka promjene rodnog identiteta kod mladih te o „nametanju rodne ideologije“ u odgojno-obrazovni sustav. Manipulativne izjave o procesu promjene rodnog identiteta kao hiru te o neograničenoj „proliferaciji“ rodova u suvremenom društvu služile su kao „dokazi“ o razornim posljedicama „rodne ideologije“ na društvo. Pritom su se obitelj i brak muškarca i žene diskurzivno konstruirali nasuprot „rodnoj ideologiji“, dok su se ponavljale dezinformacije o tome kako će oca i majku zamijeniti „roditelj 1 i roditelj 2“. Lažno se povezivalo direktive EU-a u području rodne ravnopravnosti i rad Europskog parlamenta s promicanjem „rodne ideologije“ nauštrb kvalitete poslovanja u poduzećima. Također se manipuliralo brojem rodova i inzistiralo na tome da tzv. neograničeni broj rodnih identiteta podrazumijeva troškove za poslodavce. Nacionalna ugroza redovito se dokazivala problematiziranjem Istanbulske konvencije kao proizvoda „globalističke agende“, „Bruxellesa“ ili „globalne ljevice“ čiji je cilj uvođenje „rodne ideologije“. Konačno, LGBTIQ zajednicu se instrumentaliziralo u svrhu nanošenja štete političkim oponentima kroz, primjerice, dezinformacije o korištenju gradskih financija i resursa za promociju „rodne ideologije“ (1,2,3,4).

Manipuliranje tradicionalnim stereotipima o ženama i muškarcima posebice je bilo intenzivno u dezinformacijama kojima se izgrađivao narativ o migrantima kao društvenoj ugrozi. Rodne dezinformacije u kontekstu migracija gradile su se kroz diskurzivne taktike koje povezuju muške migrante s prijetnjom ženama, djeci i kulturnim vrijednostima. Dominantna strategija bila je militarizacija i seksualizacija prijetnje, pri čemu su migranti prikazivani kao potencijalni počinitelji seksualnog nasilja, no migranti su se diskurzivno konstruirali i kao nositelji diskriminirajućih kulturnih praksi. Cilj ovih dezinformacija bio je izazvati strah, moralnu paniku i mobilizirati birače, posebno kroz emocionalno nabijene narative koji spajaju sigurnost, identitet i tradicionalne rodne uloge. Glavni širitelji ovih narativa bili su predstavnici/e političkih stranaka i platformi od centra do radikalne desnice. Dezinformacije su se oslanjale na postojeće stereotipne medijske prikaze migranata kao mladih, snažnih, vojno sposobnih i izdržljivih, odnosno aktivnih nositelja prijetnje ženama i djeci domicilnog stanovništva koje se konstruira kao žrtve (potencijalnog) djelovanja migranata (1,2,3).

Rodne dezinformacije ciljano su se usmjeravale na diskreditaciju državnih i europskih politika rodne ravnopravnosti, pri čemu su glavne mete bile Istanbulska konvencija i politike rodnih kvota. Diskurzivne taktike uključivale su propitivanje legitimnosti i učinkovitosti tih mjera, širenje netočnih tvrdnji o njihovoj protuustavnosti i diskriminatornoj prirodi, te lažno povezivanje politika kojima se smjera poboljšanju ekonomskog i društvenog položaja žena s LGBTIQ osobama i „nametanjem rodne ideologije“. Ovakvim su

se dezinformacijama služili/e političari/ke s krajnje desnog političkog spektra, a cilj im je bio oslabiti javnu i političku podršku institucionalnim mehanizmima rodne ravnopravnosti, polarizirati javnost te mobilizirati vlastite birače (1,2,3)

Osim rodni dezinformacija kojima su se sustavno izgrađivali gore spomenuti narativni okviri, uočeni su i sporadični primjeri dezinformacija i obmanjujućih izjava u području reproduktivnog zdravlja i prava. Jedan od primjera je u podacima neutemeljena izjava o broju neplaniranih trudnoća kod mladih u kojoj se koristila taktika pozivanja na stručni autoritet govornika kako bi se demoniziralo prekid trudnoće kao zakonom omogućenu zdravstvenu uslugu s ciljem mobiliziranja dijela biračkog tijela.

Preporuke

U svrhu učinkovitijeg identificiranja i raskrinkavanja rodni dezinformacija, tim projekta *GenderFacts* daje sljedeće preporuke koje smatra najvažnijima za ostvarivanje navedenoga cilja u trenutnom kontekstu u Hrvatskoj:

- ➔ Potrebno je uspostaviti mehanizme provjere točnosti informacija u redakcijama najčitanijih medija, osigurati edukaciju novinara/ki o rodni dezinformacijama i rodnoj ravnopravnosti, alatima i tehnikama provjere informacija te inkorporirati najsuvremenije digitalne alate za provjeru točnosti informacija u redakcije;
- ➔ Potrebno je poticati odgovornost u medijskom izvještavanju na način da se obeshrabruje širenje štetnih informacija te korištenje seksizama, senzacionalizma i stereotipa u izvještavanju o ženama, LGBTIQ osobama te pitanjima rodne ravnopravnosti i ljudskih prava jer se rodne dezinformacije hrane i potvrđuju upravo seksizmom i rodni stereotipima;
- ➔ Potrebno je osigurati kontinuitet edukacijskih programa o rodni dezinformacijama za osobe koje su pod napadima rodni dezinformacijskih kampanja, mlade, osobe aktivne u organizacijama civilnog društva, stručnjake/inje u području komunikacija i medija te rodne ravnopravnosti i ljudskih prava;
- ➔ Potrebno je osigurati kontinuitet praćenja rodni dezinformacija na način da se omogući financijska stabilnost nezavisnih provjeravatelja točnosti informacija koji se u svom radu suočavaju s rodni dezinformacijama;
- ➔ Potrebno je uspostaviti suradnju između provjeravatelja točnosti informacija u području rodne ravnopravnosti i redakcija najčitanijih medija te ojačati suradnju nacionalnih provjeravatelja točnosti informacija u praćenju i dekonstrukciji rodni dezinformacija;
- ➔ Potrebno je stvoriti održivu multisektorsku suradnju između nevladinih organizacija, medija, provjeravatelja točnosti informacija, stručnjaka u području rodne ravnopravnosti, akademskog sektora i nezavisnih institucija u dijeljenju spoznaja o rodni dezinformacijama
- ➔ Potrebno je uspostaviti regionalnu i europsku mrežu provjeravatelja točnosti informacija specijaliziranih za praćenje rodni dezinformacija kako bi se moglo efikasnije pratiti i odgovoriti na rodne dezinformacije i narative koji se šire regionalnim i europskim prostorom.